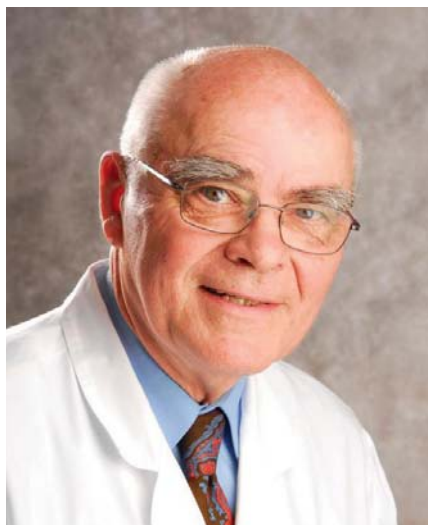

Významné výročí prof. MUDr. Františka Kölbela, DrSc., FACC

V roce 1971 jsem jako mladý lékař po promoci nastoupil na III. interní kliniku tehdejší FN 2 (dnes VFN) a FVL (dnes 1. LF) UK v Praze. Na tomto původně endokrinologicky zaměřeném pracovišti v té době vznikala velmi aktivní kardiologická skupina, která velmi rychle udělala z III. interní kliniky jedno z nejprestižnějších kardiologických pracovišť v zemi. Vůdčí osobností této dynamicky se rozvíjející kardiologické skupiny byl v té době asistent MUDr. František Köbel, CSc. On sám na tuto dobu vzpomíná takto: „Neúnavný tlak profesora Charvát a i jeho nástupce profesora Pacovského nás vedl k pátrání po každé nadějně novince a snažili jsme se o její realizaci. Tak se stalo, že na klinice v té době provedl rentgenolog asistent Jan Vančura historicky první koronarografii v Praze i v celém tehdejší Československu, že klinika otevřela jednu z prvních koronárních jednotek v zemi, že dnešní profesor, tehdejší mladý asistent Michael Aschermann na ní provedl historicky první endomyokardiální biopsii v Československu. Klinika také získala jeden z prvních echokardiografických přístrojů a systémů pro holterovské ambulantní monitorování EKG, byla zde napsána první učebnice echokardiografie v češtině a mnoho dalšího.“ Kdo tehdy tuto mladou, progresivní a nesmírně aktivní kardiologickou skupinu tvořil? Jejím vedoucím byl František Köbel a dále bez titulů Jan Petrášek, Jitka Šimonová, Michael Aschermann, Josef Hampl, Jaromír Hradec, již zmíněný radiolog Jan Vančura, ale také Karel Horký, který se zabýval problematikou na pomezí endokrinologie a kardiologie – sekundárními hormonálně podmíněnými hypertenzemi. Později sem z IKEM přešli angiologové Jiří Spáčil a Alena Broulíková. Každý z nich kardiologickou skupinu něčím obohatil. O síle tehdejší kardiologické skupiny III. interní kliniky a prestiži, kterou si vydobyla, svědčí také skutečnost, že z ní vzešlo několik budoucích přednostů renomovaných pražských kardiologických pracovišť (F. Köbel, K. Horký a M. Aschermann) a budoucích předsedů České kardiologické společnosti (J. Hradec a M. Aschermann).

Na III. interní klinice VFN a 1. LF UK se tradičně od dob jejího zakladatele profesora Josefa Charvát spojova kvalitní klinická práce s kvalitní výukou a kvalitním výzkumem, klinickým i laboratorním. Umožňovaly to velké laboratoře, které při klinice prof. Charvát vybudoval. František Köbel byl zářným příkladem lékaře – kardiologa, který uměl geniálně klinickou práci, výuku pre- i postgraduální s kvalitním výzkumem propojit, samozřejmě, že za cenu mnoha večerů, nocí a víkendů. S neocenitelnými zkušenostmi, které získal při dlouhodobém zahraničním vědecko-výzkumném pobytu v laboratořích tehdejšího světového vedoucího odborníka ve výzkumu myokardu F. H. M. Mommaertse na University of California v Los Angeles v USA, se po návratu na III. interní kliniku spolu s prof. Vratislavem Schreiberem intenzivně věnoval otázkám mechanismu vzniku hypertrofie myokardu, konkrétně hormonální a humorální podmíněnosti účinku isoproterenolu na myokard. Výsledkem byl velmi prestižní a prioritní objev endogenního „digoxin-like faktoru“, který vzniká v organismu jako reakce na srdeční přetížení. Existence tohoto faktoru byla později potvrzena jak v experimentálních modelech, tak i v klinické praxi. Není divu, že se F. Köbel záhy zařadil mezi ty, kteří vytvořili Komisi experimentální kardiologie, legendární KEK, na jehož zasedáních se ve velmi přátelské atmosféře, ale při tvrdých a vysoce odborných diskusích setkávali experimentální kardiologové, ale také biochemici a fyziologové s klinickými kardiology. Setkání byla o to zajímavější, že se střídavě konala ve vinařských oblastech Čech, Moravy a Slovenska, vždy v době zrání burčáku. František Köbel byl také hlavním organizátorem mezinárodního symposia „Adaptability of the Cardiac Muscle“ v roce 1974 v Praze, kterého se zúčastnilo kolem 400 účastníků z celého světa. Pokud vím, byla to vůbec první mezinárodní konference experimentální kardiologie na světě. Bylo jen logické, že prof. Köbel uplatnil svoje vynikající organizační schopnosti při organizování dalších mezinárodních konferencí – „Hormones and the Heart“ v roce 1983 v Praze a „Adult Congenital Heart Disease“ v roce 1998, také v Praze. Byl také organizační duší XVI. světového kongresu vnitřního lékařství (ISIM) v Praze v roce 1982. Bylo to tehdy poprvé, co se tento kongres konal „na Východě“, a byla to také jedna z největších, ne-li vůbec největší lékařská odborná akce, která se u nás konala. Pro nepamětníky připomínám, že tehdy neexistovaly profesionální kongresové agentury a jediným potenciálním sponzorem z řad farmaceutického průmyslu byla tehdejší SPOFA. Všichni s obavami a napětím očekávali, jak to dopadne. Dopadlo to skvěle, jen Františka Köbela to stálo několik týdnů bezesných nocí a několik kilogramů tělesné hmotnosti.

Laudace se neobejde bez alespoň základních životopisných dat. Zde jsou ta nejdůležitější: František Köbel vystudoval LF UK v Praze, na které promoval v roce 1957. Po promoci nastoupil na umístěnku do nemocnice v Časlavi, odkud ale již po roce získal na základě konkursního řízení místo sekundárního lékaře na III. interní klinice prof. J. Charvát v nynější VFN. Atestaci z vnitřního lé-

kařství 1. stupně složil v roce 1961, 2. stupně pak v roce 1964. Kandidátem věd se stal v roce 1965, doktorem věd pak v roce 1990. V roce 1986 byl habilitován v oboru vnitřní lékařství a ve stejném oboru byl jmenován profesorem v roce 1992. Třetí interní kliniku opustil po 32 letech, aby se stal v roce 1990 na následujících deset let přednostou velké Interní kliniky FN Motol a 2. LF UK. Na tomto pracovišti působí jako lektor dosud. Jak již bylo zmíněno výše, v letech 1965–1967 pracoval F. Kölbel jako research fellow International Cardiology Foundation ve Výzkumné laboratoři prof. Mommaertse na University of California v Los Angeles. Zabýval se tam studiem proteosyntézy v srdečním svalu při experimentální srdeční hypertrofii. Z tohoto pobytu vyplynul jeho následný odborný zájem o molekulární kardiologii, později se výzkumně věnoval také kardiovaskulárnímu systému ve stáří a vrozeným srdečním vadám u dospělých. Z těchto odborných oblastí také pochází několik grantů IGA MZ ČR, kterých byl úspěšným řešitelem. Prof. Kölbel je členem řady odborných společností včetně několika mezinárodních. Od roku 1979 je Fellow of the American College of Cardiology. Opomenout nelze jeho členství ve výboru ČKS v letech 1991–1995, kdy vykonával funkci místopředsedy a pokladníka. Aktivně se tehdy podílel na osamostatnění novodobé ČKS. Po dobu deseti let (1998–2008) byl také předsedou Spolku lékařů českých v Praze. Profesor Kölbel je velmi aktivní publikačně. Je autorem nebo spoluautorem sedmi monografií a šesti titulů skript, publikoval více než 240 odborných článků v domácích a 40 odborných prací v zahraničních odborných časopisech.

Pracoval jsem zprvu pod Františkem Kölbelem jako sekundární lékař na lůžkovém kardiologickém oddělení kliniky, které vedl, později vedle něho jako jeho kolega. Za těch takřka 20 let jsem ho dobře poznal, hodně jsem se od něho naučil a doufám, že mohu říci, že se z nás stali přátelé. Vzpomínám na ty roky prožité na stejném pracovišti rád a často. Vzpomínám na to, jaký byl František skvělý tanečník při různých klinických oslavách nebo jaký byl úporný fotbalista při fotbalových utkáních, která spolu vedla „písmenkova“ strana III. interní kliniky (odd. A, B a C) proti straně číslicové (odd. DI, DII a DIII) na podzimních výjezdních zasedáních kliniky v táboře ČSAV u Padrtských rybníků u Rožmitálu pod Třemšínem. Vzpomínám vděčně na to, jak nás všechny tehdy na III. interně Fran-

tišek naučil perfektně hodnotit křivky EKG. Jednak díky svým skvělým skriptům, ale hlavně díky několikaměsíční praktické výuce, kterou musel na III. interně projít každý mladý sekundář. Spočívala v tom, že si školenec odpoledne odnesl ve velké igelitové tašce domů všechny křivky EKG, které byly ten den na klinice natočeny (bývalo jich obvykle něco mezi 30–50), doma je musel proměřit, popsat, interpretovat (to se často odehrávalo v pozdních nočních, někdy i ranních hodinách, ne vždy při čaji nebo kávě). Druhý den ráno František Kölbel se školencem všechny křivky pečlivě a přísně kriticky zkontroloval. Jen díky tomu bylo na popisy křivek EKG všech lékařů ze III. interny absolutní spolehnutí. Kéž by to tak bylo dnes! Vzpomínám na pondělní velké vizity, na které František vozil vlastnoručně pečený chléb se zapečeným štůčkem uzeného z pece, kterou opravil na chalupě ve Skřejšově. Vzpomínám na jeho sendviče, při jejichž konzumaci mi za poledne diktoval jako vedoucí oddělení závěry propouštěcích zpráv. Vzpomínám na společné cesty na zasedání KEK, na která mě uvedl a seznámil mě na nich s řadou zajímavých a inspirativních lidí. Obvykle jsme spolu spali na jednom pokoji. Vzpomínám také, jak jsem se styděl za svou lenost, když jsem ráno ještě v polospánku registroval, že František uprostřed pokoje cvičí svoji pravidelnou ranní dávku kliků. Ale hlavně vzpomínám a jsem vděčen za spoustu užitečných věcí, které jsem se od něho učil a snad trochu i naučil – smyslu pro povinnost, pracovitosti, systematickosti, důslednosti, hezkému vztahu k nemocným, klinickému myšlení, diplomatickosti, bylo-li jí zapotřebí, a mnoha jiným věcem.

Milý Františku,

ze srdce Ti přeji nejenom za sebe, ale za celou Českou kardiologickou společnost dobré zdraví, vitalitu a optimismus do dalších let!!!

*Tvůj žák, později Tvůj spolupracovník a přítel
Jaromír Hradec*

*Prof. MUDr. Jaromír Hradec, CSc., FESC,
III. interní klinika, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy
a Všeobecná fakultní nemocnice, Praha,
e-mail: jhradec@vfn.cz*